

Ajuntament de Lleida

Unitat administrativa: Àrea de Sostenibilitat

Assumpte: Protocol i guia per la naturalització i plantació d'escocells de la ciutat

Referència expedient: MAH-2024-0190

DECRET D'ALCALDIA

S. Sa. Begoña Iglesias Delgado, 1a tinenta d'Alcaldia de l'Ajuntament de Lleida

Antecedents de fet

La gestió dels espais verds públics està en un procés de transició que té per objectiu foment de la biodiversitat urbana, la naturalització de les ciutats i la formació d'una infraestructura verda que afavoreixi espais urbans més saludables, sostenibles i ecològics.

La participació ciutadana en la millora de l'espai públic, i la seva implicació en aquest procés, s'expressa amb iniciatives d'actuacions de plantació d'espècies arbustives i herbàcies als escocells de les ciutats. Atesa la necessitat de compatibilitzar aquestes actuacions amb la regulació de l'ús de l'espai públic, és necessari comptar amb un protocol que reguli i alhora impulsi aquestes iniciatives, motiu pel qual l'alcalde de Lleida va encomanar a la Regidoria de Sostenibilitat la redacció d'aquest protocol.

Atès que en data 27-02-2024, la Responsable Coordinadora de Sostenibilitat ha emès informe proposta.

Fonaments de dret

1. Aquest protocol s'elabora en base a allò previst a l'article 6 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, que expressament estableix que:

Els òrgans administratius podran dirigir les activitats dels seus òrgans jeràrquicament dependents mitjançant instruccions i ordres de servei.

2. Aquesta alcaldia considera necessària l'aprovació de totes les mesures organitzatives i de funcionament que, respectant de forma íntegra la normativa de procediment vigent, contribueixin a implementar els principis d'eficàcia i eficiència que l'article 103 de la Constitució i l'article 3 de la Llei 40/2015, d' 1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, configuren com a principis rectors de l'actuació administrativa i de forma molt especial quan els receptors de l'acció administrativa són les persones que tenen major necessitat de l'actuació pública en raó de les seves circumstàncies personals i socials.

En ús de les atribucions que m'han estat delegades per Decret d'Alcaldia de data 30 de juny de 2023 (publicat al BOP de Lleida núm. 137, de 14 de juliol de 2023) i per Decret d'Alcaldia de data 13 de juliol de 2023 (publicat al BOP de Lleida núm. 160, de 17 d'agost de 2023).

RESOLC:

PRIMER.- Aprovar el " Protocol i guia per la naturalització i plantació d'escocells de la ciutat", que s'incorpora a la present resolució com a part integrant de la mateixa .

Ajuntament de Lleida

SEGON.- Ordenar al serveis administratius de l'Ajuntament que intervenen en els tràmits previstos en l'esmentat protocol la seva aplicació amb efectes de la data de la signatura del present Decret.

TERCER.- Autoritzar a les direccions de les unitats administratives implicades per la realització dels actes necessaris pel seu desenvolupament. Els responsables dels àmbits afectats faran periòdicament l'avaluació de l'aplicació del present Protocol, als efectes de proposar, en el seu cas, les modificacions o actualitzacions que considerin procedents.

QUART.- Donar trasllat d'aquesta Resolució a la Regidoria de Sostenibilitat i a la resta de serveis municipals afectats.

Recurs

Contra aquest acte administratiu que posa fi a la via administrativa es podrà interposar recurs potestatiu de reposició davant de l'òrgan que l'ha dictat en el termini d'un mes a comptar des del dia següent al de la recepció de la notificació d'aquest acte, o bé es podrà interposar directament recurs contenciós administratiu davant del Jutjat Contenciós administratiu de Lleida en el termini de dos mesos, a comptar des del dia següent al de la recepció de la notificació d'aquest acte, de conformitat amb el que preveuen els articles 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de procediment administratiu comú de les administracions públiques i l'article 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, sense perjudici que els interessats puguin interposar qualsevol altre recurs que estimin procedent.

En el cas en què s'interposi el recurs de reposició potestatiu no es podrà interposar recurs contenciós administratiu fins que sigui resolt expressament o s'hagi produït la desestimació presumpta del recurs de reposició interposat.

Així ho mano i signo en la data de la signatura electrònica, del que la Secretaria General en dona fe.

PROTOCOL I GUIA PER A LA NATURALITZACIÓ I PLANTACIÓ D'ESCOCELLS DE LA CIUTAT.

Introducció

Actualment, la gestió dels espais verds públics està en un procés de transició que té per objectiu fomentant la biodiversitat urbana, la naturalització de les ciutats i la formació d'una infraestructura verda que afavoreixi espais urbans més saludables, sostenibles i ecològics.

Aquest procés de naturalització comporta un canvi de paradigma pel que fa al tractament de la vegetació espontània que creix als escocells, les anomenades "males herbes", sobretot a les ciutats, com Lleida, on no s'utilitza el glifosat (herbicida) per a la seva eliminació; aquest canvi és una oportunitat per augmentar la biodiversitat, tant de flora com de fauna, per millorar les condicions de l'arbrat i l'ecologia de les ciutats.

Així mateix, el document del Pla director de l'Arbrat de Lleida, en un dels seus eixos estratègics, proposa el desenvolupament de vegetació espontània als escocells, en determinats carrers i èpoques, com a refugi de la biodiversitat amb els criteris de naturalització i també preveu la necessitat de fomentar la comunicació i la participació ciutadana per aconseguir els objectius estratègics, acompanyant projectes d'implicació de la ciutadania en la millora i el manteniment del nostre espai públic.

D'altra banda l'Ordenança del paisatge de Lleida, als articles 37.3 i 35.7, estableix el següent:

- *Article 37.3. Es prohibida la plantació d'espècies no autòctones o no tradicionals de la zona quan pugui comportar una alteració del seu caràcter, de l'ecosistema existent o l'afectació negativa paisatgística de l'entorn en sòl no urbanitzable. En tot cas, qualsevol plantació d'arbrat o arbust, no autòcton o no tradicional i en número superior a 15 exemplars, requerirà prèvia autorització municipal, havent-se d'acreditar la inexistència d'alteració de l'ecosistema i valor paisatgístic de l'emplaçament de la plantació.*
- *Article 37.5. En sòl urbà, i sens perjudici d'altres potestats sobre l'ocupació de la via pública que corresponen a l'Ajuntament, es prohibirà la col·locació, per particulars, d'elements vegetals a la via, quan puguin constituir barreres físiques o visuals o quan creïn problemes funcionals o estètics.*

La plantació vegetal i els seus contenidors, els quals hauran de ser del color de l'Annex V, que hi hagi a la via pública i en terrasses i vetlladors haurà de:

- a. Conservar-se en perfecte estat.*
- b. No consistir en cap espècie que pugui comportar perill per les persones o animals ni problemes fitosanitaris.*
- c. No dificultar el pas de vehicles o vianants ni, especialment, els itineraris i accessos per a minusvàlids.*

En aquest context, es planteja la nova gestió dels escocells sense utilització d'herbicides, des de dos àmbits diferenciats:

- **La naturalització dels escocells:** planificada i dirigida principalment per part dels serveis municipals de la Regidoria de Sostenibilitat, es potencia la presència de flora autòctona de creixement espontani o bé afavorida per la sembra o plantació. L'objectiu és generar espais refugi per fauna auxiliar que ajuda a contenir les plagues, espècies d'interès pels insectes pol·linitzadors o bé producció de fruits pels ocells.
- **L'enjardinament dels escocells:** amb la plantació de plantes aromàtiques, d'interès cultural, amb floració acolorida i llarga.... Aquestes propostes i accions de plantació i manteniment d'escocells sovint son impulsats per la iniciativa ciutadana.

Aquest protocol té per objectiu establir unes directrius i criteris bàsics per a fomentar la millora i conservació dels escocells de l'arbrat viari i coordinar les propostes i accions d'iniciativa ciutadana.

1. Procediment de sol·licitud i d'aprovació de les propostes

Les associacions, o els ciutadans que a títol individual, vulguin fer una actuació de plantació i/o naturalització i manteniment d'escocells, ho sol·licitaran a l'Ajuntament de Lleida adreçant la seva petició mitjançant un formulari de declaració responsable i de compromís amb l'actuació que sol·liciten.

Els serveis tècnics de la Regidoria de Sostenibilitat revisaran sol·licituds i donaran resposta indicant els escocells més adients per fer les plantacions en funció de la disponibilitat i de les necessitats o característiques de l'arbrat.

Un cop rebuda l'autorització municipal, els sol·licitants podran recollir el material dels tancaments i de senyalització a les dependències municipals que s'indiquin a la corresponent autorització.

2. Procediment de plantació

3.1 Selecció dels escocell

Cal tenir en compte els següents criteris que permetran que la plantació suposi un benefici per a la ciutat:

- La seguretat. Buscar un escocell en vies de baixa velocitat de circulació, que estigui protegit pels vianants, separat de zones de càrrega i descàrrega, i de les illes de contenidors de residus.
- La mobilitat. És imprescindible garantir la mobilitat i pas dels vianants i serveis que puguin necessitar el carrer.
- Respecte per la senyalització. Cal tenir present i respectar la senyalització existent i evitar interferències amb el mobiliari urbà.
- Exposició al sol. Caldrà tenir en compte els carrers segons la seva orientació, alçada dels edificis, l'ombra dels arbres.
- L'espai disponible: cal tenir en compte el creixement de les plantes perquè aquestes no envaeixin la vorera, i mantenir una proporció entre la mida de l'escocell, les plantes i l'arbre.

3.2. Selecció d'espècies i qualitat de la planta

Una bona selecció de les espècies és clau. Cal que no siguin perjudicials per a l'arbre o les persones, i que puguin oferir avantatges per a la ciutat.

És important que les plantes tinguin un origen controlat (botigues, centres de jardineria) per evitar que puguin proliferar plagues o malures.

3.2.1 Plantes que no es poden plantar

- Arbres. La plantació d'arbres o arbustos amb un determinat port, no està permesa, fet que aquests entrarien en competència directa amb l'arbrat establert en els escocells.
- Amb punxes. Les plantes situades en els escocells estan a peu de carrer, i resulten de fàcil accés pels nens i animals de companyia. Cal evitar les espècies amb punxes a les tiges o fulles que puguin causar danys.
- Invasores. Hi ha disponible una base de dades (<http://exocat.creaf.cat/>) amb espècies que poden desplaçar-ne o perjudicar d'altres, abans de plantar, cal fer la consulta.
- Enfiladisses. Aquesta tipologia de plantes, poden afectar la salut dels arbres i dificulten el seu manteniment.
- Hortícoles o comestibles. Els escocells poden estar molt exposats a contaminació, animals domèstics, o altres agressions, per aquest motiu, cal evitar aquest tipus de plantes.

3.2.2 Plantes recomanables

La ciutat de Lleida es caracteritza per una climatologia d'extremes, amb hiverns freds i estius molt càlids i secs. Per aquest i altres motius, triar plantes que puguin suportar certs períodes sense reg, que tolerin sòls pobres, que siguin resistents al fred i a la calor, i a possibles danys físics, garantirà la viabilitat de la plantació.

Llistat d'espècies recomanades:

Nom	Nom científic	Exposició solar	Reg	Durabilitat*
Altamira	<i>Artemisa vulgaris</i>	Semi-ombra (de climes càlids i secs)	Poc reg	Vivaç
Margarides	<i>Aster sp</i>	Semi-ombra	Reg moderat i regular	Vivaç
Borraja	<i>Borago officinalis</i>	Semi-ombra	Reg moderat i regular	Anual
Boixac de camp	<i>Calendula arvensis</i>	Sol	Reg moderat regular	Anual
Blauets	<i>Centaurea cyneus</i>	Sol	Poc reg	Anual
Calèndula	<i>Calendula officinalis</i>	Semi-ombra	Reg moderat i regular	Anual
Clavell de trenta	<i>Dianthus chinensis</i>	Sol	Reg moderat i regular	Anual/Vivaç
Botja peluda	<i>Dorycnium hirsutum</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Botja d'escombres	<i>Dorycnium pentaphyllum</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Agulles	<i>Geranium sanguineum</i>	Ombra	Reg moderat i regular	Vivaç
Sempreviva borda	<i>Helichrysum stoechas</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Sempreviva olorosa	<i>Helichrysum italicum</i>	Sol	Poc reg	Vivaç

Carraspic	<i>Iberis sempervirens</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Espígol	<i>Lavandula angustifolia</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Lavanda	<i>Lavandula latifolia</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Caps blancs	<i>Lobularia maritima</i>	Semi-ombra	Reg moderat	Vivaç
Marrubí	<i>Marrubium vulgare</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Camamilla	<i>Matricaria recutita</i>	Semi-ombra	Reg moderat i regular	Anual
Tarongina	<i>Melissa officinalis</i>	Semi-ombra	Reg moderat i regular	Vivaç
Orenga	<i>Origanum vulgare</i>	Semi-ombra	Poc reg	Vivaç
Verdolaga de flor gran	<i>Portulaca grandiflora</i>	Sol	Reg moderat i regular	Anual
Romaní o romer	<i>Rosmarinus officinalis</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Salvia	<i>Salvia officinalis</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Santolina	<i>Santolina chamaecyparissus</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Sajolida	<i>Satureja montana</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Vídues	<i>Scabiosa atrpurpurea</i>	Semi-ombra	Reg moderat i regular	Vivaç
Clavell de moro	<i>Tagetes patula</i>	Semi-ombra	Reg moderat i regular	Anual
Timó o farigola	<i>Thymus vulgaris</i>	Sol	Poc reg	Vivaç
Caputxina	<i>Tropaeolum majus</i>	Semi-ombra	Reg moderat	Anual

* Les plantes anuals són aquelles que completen el seu cicle vital en un any, és a dir, creixen, es desenvolupen, floreixen buscant la seva reproducció, i finalment moren, i tot això en el període d'un any.

** Les plantes vivaces són aquelles que durant una fase de l'any malmeten la seva part àerea com ara fuges o tiges, però que la seva arrel continua activa, esperant l'època de l'any més adequada per tornar a desenvolupar-se.

3.3 Plantació

3.3.1. Preparació del sòl de l'escocell

És important entrecavar superficialment el sòl, però amb cura de no malmetre el sistema de reg i no afectar el coll de l'arbre, respectant una profunditat màxima de 25 centímetres.

En cas que s'aporti adobs hauran de ser de compost vegetal i en cap cas poden ser d'origen animal (fems).

3.3.2 Plantació o sembra de llavors

La plantació és una tasca clau per tal de garantir la supervivència de les plantes, essent les millors èpoques, la primavera i la tardor. El trasplantament del test a l'escocell és un moment d'estres per a la planta i cal tenir cura i realitzar un reg abundant tot just després del trasplantament.

3.4 Manteniment

3.4.1 El reg

A l'entorn urbà predominen les superfícies amb elements impermeables (asfalt, paviments...) i amb alta compactació, que dificulten la penetració de l'aigua a l'espai on es desenvolupen les arrels, i per tant el reg és una tasca clau per garantir l'èxit de la plantació, sobretot en el període estival.

A l'hora d'aplicar el reg cal tenir en compte el següent

- És millor regar de forma abundant, i deixar més interval de temps entre reg i reg.
- Regar de forma suau per evitar que la terra sobresurti de l'escocell.
- Evitar mullar les fulles i flors.
- Una terra seca no absorbeix la humitat, i en aquests casos serà convenient regar en dues vegades, la primera per humidificar la terra, i la segona per regar les plantes.
- En cada època de l'any cal actuar en funció de les condicions meteorològiques.

3.4.2. Altres tasques de manteniment o millora

- Neteja: mantenir l'escocell net, lliure de restes vegetals, papers, llaunes i altres elements que puguin afectar les plantes.
- Esporga o retall: son útils per a controlar el desenvolupament de les plantes .
- Pinçament: aquesta tasca afavoreix el creixement en amplada i incrementa la floració en determinades espècies.
- Replantació: en cas de no tenir èxit una plantació, aquesta s'hauria de retirar i iniciar un nou procés de plantació.
- Difusió i comunicació: és important explicar la plantació i donar-la a conèixer als nostres veïns i veïnes.

3.5. Protecció i identificació dels escocells vius

Els escocells, en general, estan exposats a ser trepitjats i malmesos. Per això, es important disposar d'una bona senyalització i d'elements de protecció.

Per a la senyalització, l'Ajuntament facilitarà a les entitats o particulars els models dels cartells, els quals es podran clavar amb una estaca al terra de l'escocell, sempre que no interfereixi en el creixement de l'arbre. Una senyalització adequada posa en valor l'aportació ciutadana, i facilita l'interès dels veïns a la participació.

La instal·lació de protecció de la plantació de l'escocell, haurà de ser de caràcter provisional (cal que es pugui retirar fàcilment), no haurà d'envair la via pública i s'haurà d'ajustar a la resta de criteris que en el seu moment pugui determinar l'ajuntament.

No es poden instal·lar tancaments amb estructures punxants o potencialment perilloses que puguin causar danys.

L'Ajuntament facilitarà elements d'estaca i corda per a la instal·lació de les proteccions

4. Compliments de les condicions de l'autorització i responsabilitats

Les autoritzacions que l'Ajuntament de Lleida atorga a l'empara d'aquest protocol, estan sotmeses al compliment de les condicions i declaracions responsables que els ciutadans o les entitats formulen a la sol·licitud. L'incompliment d'aquestes condicions deixarà sense efectes l'autorització.

Les persones o entitats que realitzin les plantacions autoritzades son responsables de qualsevol accident propi o a tercers que tasques de manteniment de l'escocell o per la mala execució ,senyalització de l'actuació o incompliment de l'autorització.

Atès que el manteniment i la neteja dels escocells atorgats son responsabilitat del sol·licitant, l'ajuntament comunicarà a les empreses adjudicatàries del servei de neteja i manteniment dels espais verds, aquesta circumstància per tal que no actuïn en els escocells autoritzats.